

Javaslat
az Európai Bizottság „Éghajlat és energiapolitikai keret 2020-2030-as időszakra” c. közleményével kapcsolatos magyar állásponthez

A Levegő Munkacsoport álláspontja szerint Magyarország Kormányának azt kell szorgalmaznia, hogy az Európai Bizottság közleményében¹ megfogalmazottaknál szigorúbb célkitűzéseket hagyjon jóvá az Európai Tanács. Magyarországnak csatlakoznia kellene a Zöld Növekedési Csoporthoz, azaz az éghajlatvédelem iránt leginkább elkötelezett 13 uniós országhoz, amelynek illetékes miniszterei azt követelik², hogy az EU az üvegházhatású gázok (ühg) kibocsátásának legalább 40 százalékos csökkentését tűzze ki célul 2030-ra. Magyarország különösen érdekelt a szigorúbb üvegházgáz-kibocsátási célok támogatásában természeti adottságai, lakosságának jövedelemviszonyai és gazdaságának szerkezete alapján. Ehhez szükségesek mindazok az intézkedések, amelyeket a közlemény felsorol. A megfelelő egyéb intézkedésekkel együtt ezek járulnának hozzá leginkább gazdaságunk korszerűsítéséhez, versenyképességünk növeléséhez, energiafüggőségünk csökkenéséhez és – nem utolsósorban – környezetünk állapotának javításához. Mindezt számos tanulmány támasztja alá³, és ez a következtetés vonható le a Bizottság közleményéhez készült hatástanulmányból⁴ is.

Ugyanakkor a közleményben nem eléggé hangsúlyosak azok az eszközök, amelyek a leginkább elősegítenék a kitűzött célok elérését, nevezetesen a pénzügyi eszközök. Amint a közlemény is megállapítja, a kibocsátáskereskedelembe jelentős változások szükségesek annak érdekében, hogy a CO₂ ára ténylegesen ösztönözzön az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére. Úgy véljük azonban, hogy a közleményben előirányzott intézkedések nem elég hatásosak, így további szigorításra, illetve konkretizálásra van szükség. Hasonló a helyzet egy másik jelentős pénzügyi eszközzel, az adózással, különös tekintettel a CO₂-adóra és energiaadóra. Ezekre csak egy halvány utalás történik („figyelembe véve a Bizottságnak az energiatermékek adóztatásáról szóló javaslatait”). Az energiahatékonyságnak, a megújuló energiáknak, az innovációnak nyújtandó támogatások esetenként szükségesek, de önmagukban nem érnek, nem érhetnek el érdemi eredményt az ún. visszacsapó hatás (más néven: Jevons-paradoxon) miatt. Ezért Magyarországnak határozottan fel kellene lépnie a magasabb CO₂- és energiaadók mellett. (Természetesen ezt a lakosság felé

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2014:0015:FIN:HU:PDF>

² Green Growth Group Ministers' statement on climate and energy framework for 2030. 2014. március 30., <https://www.gov.uk/government/news/green-growth-group-ministers-statement-on-climate-and-energy-framework-for-2030>

³ Ld. például a hivatkozásokat az alábbi linkeken található anyagokban:
http://www.levego.hu/sites/default/files/tenyek_piaci_eszkozokrol_0911.pdf
http://www.levego.hu/en/hirlevelek/sajto_gazdasag/2012/07/sajtokozlemenymilyenajaadorendszer
http://www.levego.hu/kapcsolodo_anyagok/vilagszerte_bevaltak_az_energiaadok
Különösen figyelemre méltó az – az Európai Bizottság megbízásából készült – 827 oldalas tanulmány, amelyet 2014 februárjában hoztak nyilvánosságra: Study on Environmental Fiscal Reform Potential in 12 EU Member States, http://ec.europa.eu/environment/integration/green_semester/pdf/EFR-Final%20Report.pdf

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2014:0015:FIN:EN:PDF>

kompenzálni kell egyéb adók csökkentésével, illetve bizonyos juttatások – például családi pótlék – növelésével. Erre is tehetne utalást a közlemény – annál is inkább, mert ilyen javaslatot már számos alkalommal tett a Bizottság a tagországok felé.)

A Bizottság közleménye sajnos nem tér ki arra a rendkívül fontos tényre, hogy az ühg-kibocsátás EU-n belüli közvetlen csökkentése önmagában nem feltétlenül eredményez csökkenést a vilá⁵g ühg-kibocsátásában, sőt ténylegesen még növelheti azt is és magának az EU-nak az összkibocsátását is. Ez már eddig is megmutatkozott több uniós tagország vonatkozásában. Nevezetesen arról van szó, hogy az energiaigényes termékek előállítása áthelyeződik az EU-n kívüli országokba, ahonnan az EU importálja ezeket a termékeket. Ezen ok miatt nemcsak hogy nem csökken az EU kibocsátása, hanem valójában növekszik is, hiszen azokban az országokban, ahol ezeket a termékeket előállítják, gyakran rosszabb az energiahatékonyság, lazábbak a környezetvédelmi előírások, mint az EU-ban. Továbbá jelentősen megnövekszik a szállítási teljesítmény, ami szintén hozzájárul az ühg-kibocsátás növekedéséhez. Mindezen okok miatt elengedhetetlennek tartjuk, hogy az EU mielőbb vezessen be környezetvédelmi, illetve CO₂-vámot az olyan importált termékekre, amelyek előállítása magas ühg-kibocsátással jár. (Egy ilyen vám kivetését szorgalmazta már 2010-ben a francia és az olasz miniszterelnök.⁶)

Szintén fájóan hiányzik a Bizottság közleményéből a tudatformálás szükségességének hangsúlyozása. A közleményben ez csak egy helyen és ott is csak viszonylag szűken értelmezve jelenik meg („tájékoztatást tesz szükségessé, amelyek az innovatív termékekre és szolgáltatásokra való áttérésre ösztönzik a fogyasztókat”). Elengedhetetlen ugyanis a lakosság széles körű, folyamatos és hatékony felvilágosítása az éghajlatváltozás veszélyeiről, ennek társadalmi, gazdasági, környezeti összefüggéseiről és a szükséges teendőkről.

Budapest, 2014. március 5.

Lukács András
elnök

⁵ Így például az Egyesült Királyságban 1997 és 2004 között a belső termelés és fogyasztás következtében a széndioxid-kibocsátás mindössze 8%-kal emelkedett, addig az importban megtestesülő kibocsátás 24%-kal! (Forrás: UK's Carbon Footprint 1997 – 2011. Defra Official Statistics Release. 2013. november, https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/261692/Consumption_emissions_28_Nov_2013.pdf (A későbbi években mindkét forrásból csökkent a kibocsátás, de ez elsősorban a pénzügyi válságnak tudható be.)

⁶ France and Italy call for climate 'tax', <http://www.europeanvoice.com/article/2010/04/france-and-italy-call-for-climate-tax-/67713.aspx>

